

۳) چالش‌های فرهنگی برای سد سازی در ترکیه

ساخت سد به منظور تامین نیروی برق یا افزایش سطح زمین‌های زیر کشت، همواره بخشی از پروژه‌های اقتصادی - اجتماعی است. با این حال در این مسئله اختلاف نظری وجود ندارد که سدسازی می‌تواند باعث تخریب الگوی زندگی اجتماعات محلی یا آثار باستانی که در زیر زمین وجود دارد شود و بناهای تاریخی را نابود کند.

برنامه برای ساختن سد در ایلپوزا در رودخانه فرات بخشی از پروژه بزرگی است که برای توسعه جنوب ترکیه اجرا می‌شود. با این حال بسیاری از آثار تاریخی در دره‌های منتهی به دجله و فرات هنوز مورد کاوش و بررسی قرار نگرفته است. به همان سان هر چند که این موضوع مورد بررسی قرار نگرفته و مستند نشده است، فرهنگ سنتی بومیان با ساختن سد از بین خواهد رفت. محیط زندگی کردهای که از ۲۵۰۰ سال پیش از ایران مهاجرت کرده‌اند به همراه همه آثار و نشانه‌هایش زیر آب خواهد رفت همان طور که سنت‌های اقلیت عرب نابود می‌شود.

۴) سد سیوند در ایران

سد سیوند سدی است که در ۹۵ کیلومتری شمال شیراز، ۵۰ کیلومتری شهر باستانی پارسه (تخت جمشید) و حدود ۱۰ کیلومتری پاسارگاد روی رودخانه سیوند ساخته شده است.

رودخانه پلوار بین این دو محوطه باستانی ثبت شده در فهرست میراث جهانی یونسکو (تخت جمشید و پاسارگاد) در کنار آرامگاه کوروش و در دل تنگه بلاغی جریان دارد. طرح ساخت سد سیوند در سال ۱۳۶۷ تهیه شد، با آگیری سد سیوند، تنگه بلاغی و محوطه باستانی اش به زیر آب رفت. مسئولان هدف از ساخت این سد را کنترل سیلاب‌های رودخانه پلوار و آب رسانی به ۹ هزار هکتار از زمین‌های فرودست سد در توابع ارسنجان ذکر کرده‌اند. بخش عمده این سد در یک سال اخیر (هم‌زمان با اوج گیری اعتراض‌های مردمی به ساخت آن) و بنا به گفته مسئولان وزارت نیرو با صرف ۶۰ تا ۸۰ میلیارد تومان از سرمایه‌های ملی ساخته شده است.

معتزمان به آگیری سد سیوند معتقدند آگیری این سد پیامدهای ناگواری را برای میراث فرهنگی و طبیعی منطقه دشت پاسارگاد

■ تاسیس دانشگاه آزاد در شهرستانهای کوچک بدون در نظر گرفتن اقتصادات فرهنگی آن مورد نقد کارشناسان و مردم بومی قرار گرفته است.

و تنگه بلاغی به همراه خواهد داشت، به همین دلیل خواستار آن شدند که پیش از آگیری این سد، عواقب آن توسط کارشناسان برجسته و مستقل مورد ارزیابی قرار گیرد و چنانچه لازم است در این باره تجدیدنظر به عمل آید. از جمله مواردی که مخالفان آگیری سد سیوند معتقد بودند پس از آب گیری این سد به وقوع خواهد پیوست می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: آثار باستانی منطقه تنگه بلاغی (تنها بخش سالم از راه شاهی، روستاهای باستانی، کاخ داریوش هخامنشی، کارگاه‌های ذوب فلزات و تولید نوشیدنی، گورستان اشکانی و نقاطی که هنوز کاوش نشده‌اند) به زیر آب خواهد رفت.

به دلیل سست و آبرفتی بودن خاک منطقه پس از بالا آمدن آب‌های زیر زمینی بر اثر آگیری سد، آثار باستانی دشت پاسارگاد (از جمله کاخ بار عام، کاخ دروازه، کاخ اختصاصی، گور کمبوجیه، تل تخت و به‌ویژه آرامگاه کوروش که نزدیک‌ترین اثر به سد است) تخریب خواهند شد.

آثار باستانی پاسارگاد از جنس آهک و جذب کننده رطوبت است. پس تغییر

۵) توسعه دانشگاه آزاد

مثال‌های فوق بیشتر بر تاثیرات پروژه‌های عمرانی بر منابع و زیرساخت‌های فرهنگی متمرکز بود. در حالی که آثار این پروژه‌ها تنها به آثار تاریخی فرهنگی محدود نیست و در سطح ارزش‌ها و شیوه زندگی نیز اثر گذار است. بارزترین نمونه این مورد را می‌توان به پیامدهای ناشی از گسترش دانشگاه آزاد در ایران اشاره کرد. بنیان‌گذاران دانشگاه آزاد با نیت گسترش و توسعه دانشگاه و ارتقای سطح کمی و کیفی آموزش در ایران اقدام به تاسیس و توسعه این دانشگاه کردند. اما این اقدام آن‌ها نتایج ناخواسته فراوانی داشت

که تاثیرات فرهنگی آن شدیدترین پیامد بود. با گسترش روز افزون این دانشگاه در بسیاری از شهرهای کوچک و در برخی مناطق روستایی و با ورود دانشجویان کلانشهرها و به خصوص تهرانی‌ها به این واحدها، تغییر و تحولات بسیاری در شیوه زندگی، نحوه پوشش و ارزش‌های خانوادگی حاکم بر این محیط‌ها پدیدار شد.

در بسیاری از شهرهای ایران با تاسیس دانشگاه آزاد و در طول چند سال نحوه پوشش بسیاری از زنان و نگرش بسیاری از مردان نسبت به خانواده تغییر کرده است. این تغییرات به گونه‌ای بوده است که در مواردی مردم محلی به نحوه عملکرد این دانشگاه معترض بوده اند. البته در حال حاضر پوشش بد مختص دانشجویان دانشگاه آزاد نیست و با توجه به گسترش دانشگاه پیام نور، درباره این دانشگاه و دیگر دانشگاه‌های دولتی نیز صادق است. اما از آنجا که دانشگاه آزاد در این راه پیشقدم بوده است، معمولاً بیشتر تغییر و تحولات فرهنگی تحت تاثیر گسترش این دانشگاه شکل گرفته است

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

نمونه‌های انجام شده و تاریخچه پیدایش اندیشه پیوست فرهنگی جلگه نشان می‌دهد که مقصود از پیوست فرهنگی، بیشتر ناظر به حالت دوم است و بنابر این پیوست فرهنگی با هدف کاهش پیامدهای منفی فرهنگی طرح‌های عمرانی انجام می‌شود.

با این حال پیوست فرهنگی اساساً پدیده جهان‌سومی است و به طور کلی در کشورهای توسعه یافته چنین مقوله‌ای وجود ندارد. يك پاسخ ساده و ابتدایی درباره علت این مسئله آن است که توسعه در جهان توسعه یافته امری درونی و نشأت گرفته از فرهنگ این جوامع است و به صورت طبیعی تعارضی میان فرهنگی که چنین توسعه‌ای را ایجاد کرده است وجود نخواهد داشت. اما برای کشورهای جهان سوم توسعه امری وارداتی است که معمولاً با تقلید از غرب صورت می‌گیرد و درست به همین خاطر نیز ارتباط آن با فرهنگ بومی مشخص نیست و در موارد متعددی باعث تضعیف فرهنگ بومی می‌شود. در چنین وضعیتی پیوست فرهنگی می‌کوشد میزان این تضعیف را کاهش دهد.

■ با آگیری سد سیوند، تنگه بلاغی و محوطه باستانی اش به زیر آب رفت.